

Užitečná náplň volného času

Plovoucí zachránci životů

Není tajemstvím, že zábavu ve volném čase lze spojit se smysluplnou činností. Příznivce vodních prací a jejich psy na jedné straně velmi baví trávit veškerý volný čas u vody, a na druhé se z nich právě tam postupně stávají sebrané špičkové týmy, jež jsou v případě nouze schopny zachraňovat lidi před utonutím. My jsme sledovali při práci pracovní skupinu novofundlandských psů.

**Z nezávazné
hračky se
stane
významné
dummy**

Je horko. Jezero se modravě leskne a zve ke koupeli. I přítomné novofundlandčany to evidentně táhne do mokrého živlu. Oddychují ve stínu v pobřežním porostu a toužebně čekají, až to konečně začne. Ale chce to ještě trochu trpělivosti: jejich majitelé si teprve oblékají neoprénové obleky. I při letních teplotách si lze snadno nachladit ledviny. Dobrá příprava je prvním krokem k úspěchu: trenér nafukuje malý člun, ostatní si rozdělují gumové kroužky, takzvané dummy, a připínají psům speciální postroje.

Člun je připraven: přestává legrace

Aport je součástí tréninku

Hned je vidět, že při tomto tréninku nepůjde o žádný poklidný sobotní výlet k vodě. Všichni vědí, že je čeká práce. Jeden pes začne radostně skučet. Bude smět do vody jako první a může ostatním demonstrovat, o co v tomto tréninku jde. Psí obr plavně vklouzne do vody a veškerá jeho těžkopádnost je rázem tatam. Na první pohled je jasné, že zvíře se konečně ocitlo ve svém živlu. Pes plynule plave ke gumovému obušku hnanému vodou. Jedná se o dummy, jež při vodní záchraně slouží jako náhražka pro trénink. Náš novofundlandčan, který už patří mezi zkušené záchranářské „profíky“, otevírá svou impozantní tlamu a již drží dummy mezi zuby. A teď rychle zpátky na břeh, kde ho čeká trenér a nadšená pochvala.

Žádného psa k plavání nenutíme

Ostatní psi pozorovali svého uhlově černého kolegu ze břehu. Ani jim neuniklo, jak nadšeně byl za svůj výkon pochválen. Teď by chtěli do vody zase oni, aby zkušeného psa napodobili. Jen jeden sedmáctiměsíční landser zarputile setrvává pod stromem: do vody se mu evidentně nechce. Jeho majitel pro to má pochopení: „Když se mu do rybníka nechce, já ho k tomu rozhodně nutit nebudu. Tím bych ho už předem připravil o radost z vody i z této práce.“ Většinou se však nadšení pro mokré element dříve či později dostává samo.

Speciální záchraný postroj dodá stabilitu

Ve vodě nyní vládne čilý ruch. Psi se horlivě snaží „ulovit“ dummy a donést ho na břeh. Ačkoli tři z nich jsou úplní začátečníci, nakonec se to skvěle podaří všem. Nyní se do vody noří i majitelé a nechávají se od svých psů vytahovat na břeh. Drží se při tom speciálního záchraného postroje. Obojek slouží pouze k řízení, nikdy se za něj nesmí tařit, protože pes by se mohl dokonce uškrtit.

V týmu to jde lépe

Ačkoliv jsou vodní práce bezpochyby namáhavé, zdá se, že trénink všechny zúčastněné nesmírně baví. Novofundlandští psi a landseři jsou veselí a přitom soustředění; také jejich majitelé jdou do všeho se stoprocentní euforií. Když každý dokončí cviky odpovídající stupni jeho momentální vycvičenosti, dva pokročilí psi novofundlandčanů úspěšně společnými silami „zachraňují“ figuranta, jenž hraje tonoucího. Jeden pes táhne doprava, druhý doleva, a již se celý tým udivující rychlostí blíží ke břehu.

Trénink s člunem

Nejlepší nakonec: na hladinu je spuštěn malý člun. Jeden z trenérů pádluje doprostřed jezera a s hlasitým výkřikem se kácí do vody. Mohutný pes nezaváhá ani na sekundu: rozhodně se vrhá do vody a plave, co mu síly stačí. Za několik málo sekund už je u převráceného člunu a chňape po visících laně. „Tonoucí“ se pevně drží člunu, a než bys řekl švec, ocitá se bezpečně na břehu. Tým vodních záchranářů to celé opakuje ještě třikrát s třemi lidmi najednou. Ani to nepředstavuje pro vzrostlého novofundlandčana větší problém.

Majitelé nezkušených psů nestačí zírat: mnozí z nich si nedokážou představit, že jejich pes spolu s nějakým jiným snad jednou také pokojně skočí do vody, aby společně vytáhli nějakého člověka na břeh. Ale již po relativně málo správně vedených a provedených hodinách tré-

Tento pes novofundlandčana dělá svou práci skvěle

Užitečná náplň volného času

Připraveni k okamžité pomoci tonoucímu

ninku mnozí ze psích zelenáčů pochopí, co se od nich očekává, a jejich majitelé na to jen nevěřícně zírají.

Samozřejmě klíčem k úspěchu je seriózní trénink: dobří trenéři dbají na to, aby jednotlivé cvičební intervaly nebyly příliš dlouhé, aby psi nebyli přetěžováni. Důležitou roli hraje i motivace. Je nutno hodně chválit a zařazovat herní prvky, aby se pes udržel v dobré náladě. Lepší je vyhnout se tlaku i panovačným povelům, psa rozhodí a stresují. Cílem je poskytnout psu maximum samostatnosti a při tom ho přiměřeně kontrolovat. Pokud u psa někdy propukne přemíra temperamentu, je třeba tomu nechat volný průběh - je to ventil nahromaděného napětí.

1. fáze: Přihlížení

Mnoho trenérů, kteří se věnují vodním pracím, má ve zvyku rozdělovat psy ve výcviku do různých skupin. Jednu skupinu tvoří psi, kteří ještě nechťejí do vody. Ti se prozatím mají učit tím, že budou v klidu přihlížet, co dělají ostatní. Z lidských hlasů a řeči jejich těla by tito psi měli pochopit, že práce ostatních psů je žádoucí a oceňovaná. I pes, který zůstane na souši, velmi dobře vnímá, že jeho kolegové jsou chváleni. A právě to v něm časem vzbudí touhu je následovat.

2. fáze: Kontrolované plavání

Psi z druhé skupiny by měli být k plavání vhodným způsobem motivováni. Dobrý psovod jim dá v této fázi tréninku jistotu a vybudovat v nich důvěru. Člověk a pes musí při záchranných pracích tvořit tým a nejlepším předpokladem toho jsou vzájemný dobrý vztah a výrazné oboustranné porozumění. Ve druhé fázi by se pes měl naučit sebestiště se pohybovat ve

vodě a být při tom ovladatelný. Toho dosáhneme nejlépe aportem nebo tím, že půjdeme do vody společně se psem a tam si s ním budeme hrát.

Plavání na vodítku umožňuje kontrolovat a eventuálně korigovat plavecký styl zvířete. Je důležité, aby pes plaval s rovnými zády a aby zadní částí těla neklesal příliš hluboko pod vodní hladinu. Špatné držení těla při plavání totiž způsobuje, že se pes rychle unaví. Dále se budoucí psi záchranář učí plavat přímo vedle člověka a uposlechnout povelu „Otoč se!“ Trenér se psa chytí za srst nebo se pevně drží záchranného postroje a nechá se vytáhnout na břeh. Při tomto cviku je důležité psa hodně chválit. Zvíře musí pochopit, že jeho chování je žádoucí. Pokud pes nechápe, co po něm chceme, neměl by za to být v žádném případě trestán. Větší smysl má zopakovat snazší cviky, aby psa bylo možno snáze motivovat. A obtížnou lekci přesunout na později.

3. fáze: Aport a záchrana člověka

Třetí tréninková fáze je zaměřena na trénování kondice psa. Na programu jsou plavání na čas a vzdálenost a to na vodítku. Potom bude pes smět plavat také bez vodítka. Opět budeme procvičovat povel „Otoč se!“ Jedním z cílů této tréninkové fáze je aportování předmětů. K tomuto účelu se nejlépe hodí hračky, které pes důvěrně zná, nebo speciální vodní dumy. Nyní se pes navíc učí také povely „Seber!“, „Přines ven!“ a „Z vody!“ Postupně se pes začíná seznamovat se zachraňováním lidí. Pomocník nebo i sám psovod se ponoří do vody a voláním a plácáním se snaží vzbudit pozornost

Psi si na vodu zvykají hravou formou

Jde to i bez člunu!

psa. Pes by nyní měl sám od sebe skočit do vody a osobu v nouzi dostat na břeh. Při tomto cviku je zapotřebí psa chválit ještě více než obvykle - koneckonců se jedná o úlohu, která mu je nejlépe vlastní.

Trénink pro pokročilé

V příští fázi tréninku musí psi aportovat nejrůznější předměty. Dbáme na to, aby byly různě velké i těžké. Uplatňují se nafukovací čluny a skupiny lidí. Dalším stupněm je týmová práce mezi psy. „Utonulého“ zachraňuje několik psů najednou. Psi by si měli práci mezi sebou rozdělit sami. Pokud dojde k nějakému zmatku, psovod zakročí tím, že ukáže na předmět nebo osobu, jež je třeba zachránit. V žádném případě psa ovšem nelze do takového chování nutit, protože by jinak snadno mohlo dojít k nehodě. Modré skvrnky ovšem zpočátku patří k běžným průvodním jevům chytání za paži. S postupem času a za korektního vedení se však pes rychle naučí, jak pevně smí stisknout.

Vyhnete se přetěžování a tlaku na výkon

Při tréninku nesmíte nikdy ani chvíli zapomenout, že to musí být především zábava. Přetěžování psa a příliš velké tréninkové dávky k ničemu nevedou. Právě z tohoto důvodu připravují zkušení trenéři zvířata na jejich budoucí úlohu pomalu. Psy nelze při práci přetěžovat, ale ani by neměli být zatěžováni nedostatečně. V tom případě by se začali nudit a ztratili by zájem; přetěžovaný pes zase může pod stálým tlakem rezignovat.

Zamezit přílišné horlivosti

Další tip od profesionálů: nedoporučuje se pracovat se psem pokaždé, když je ve vodě. Je dobré si s ním častěji jen tak sednout na břeh - při tom pes musí zůstat v klidu a ne se pokoušet nekontrolovaně „zachraňovat“ každého náhodného plavce. Také klidné společné plavání se psem je vhodné k tlumení přílišné horlivosti. Bohužel se jedná o projev chování, které - když už se jednou projeví - se velmi těžko potlačuje. Příliš horlivý jedinec by mohl každou procházku v blízkosti vody přeměnit v hororový zážitek. Proto by se měly vodní práce nacvičovat ve spolupráci s profesionály, kteří vědí, na co je třeba si dávat pozor, a kteří dokážou nevhodné chování korigovat dříve, než se z něho stane zlozvyk.

Gabriela Metzová

INFO: Svaz záchranných brigád České republiky (SZBK ČR), www.zachranari.cz